

Toscane – veelgestelde vragen	7
Favorieten	12
In vogelvlucht	14

Reisinformatie, adressen, websites

Informatie	18
Weer en reisseizoen	21
Reizen naar Toscane	22
Overnachten	25
Eten en drinken	27
Actieve vakantie, sport en wellness	30
Feesten en evenementen	32
Praktische informatie van A tot Z	34

Kennismaking – Feiten en cijfers, achtergronden

Toscane in het kort	40
Geschiedenis	42
Het Toscaanse cultuurlandschap	46
De Toscaanse olijfolie – bijna een religie	49
Butteri – de cowboys van Toscane	52
Biologische landbouw in Toscane	55
Meer dan chianti – de wijnen van Toscane	58
De textielindustrie bij Prato – een bedrijfstak in beweging	62
Romaans en gotisch	64
De renaissance – bloeitijd van de Toscaanse kunst	66
De Medici – bankiers, kooplieden en mecenasen in Florence	70
Made in Florence: de Italiaanse taal	72
De Palio – Siena op stelten	74

Onderweg in Toscane

Florence en omgeving	80
De bloeiende stad: Florence	82
Omgeving van Florence	105
Fiesole	105

Chianti	108
Wijnparadijs Chianti	110
Greve in Chianti	110
Castellina in Chianti	112
Strada dei Castelli	113
Ten westen van Castellina	119
San Gimignano	122
Volterra	126

Prato, Pistoia en Lucca	130
Historische centra en natuur	132
Prato	132
Pistoia	136
Ten zuiden van Pistoia	142
Montecatini Terme	144
Wandelen langs dorpen in het Valdinievole	146
Pescia	147
Fietstocht door het achterland van Pescia	148
Lucca	149
Garfagnana	155

Carrara en de Versilia	158
Marmer en strandplezier	160
Carrara	160
Massa	164
Riviera della Versilia	165
Viareggio	169
Fietstocht van Viareggio naar Lucca	171

Pisa, Livorno en de Toscaanse archipel	174
Pisa	176
Livorno en de Costa degli Etruschi	184
Livorno	184
Costa degli Etruschi	186
De Toscaanse archipel	198
Elba	198
Giglio	205

Kaarten en plattegronden

Stadsplattegronden

Florence	86
Pistoia	138
Lucca	152
Pisa	180
Siena	236
Arezzo	273

Route- en detailkaarten

Florence: botteghe dell'Otrarno	97
Badia a Coltibuono: wandeltocht	115
Badia a Coltibuono: omgeving	117
Vinci: Leonardo da Vincitocht	141
Valdinievole: wandeltocht	146
Achterland van Pescia: fietstocht	148
Carrara: marmergroeven	163
Viareggio-Lucca: fietstocht	171
San Silvestro: Parco Archeominerario	191
Populonia: Parco Archeologico	195
Sovana: Etruskengraven, plattegrond I	221
Sovana: Etruskengraven, plattegrond II	222
Monte Amiata: Parco Faunistico	227
Siena: bronnentocht	241
Buonconvento – Sant'Antimo: wandeltocht	251
Casentino: EcoMuseo	279

► Dit symbool verwijst naar de uitneembare kaart

Florence, de bakermat van de renaissance

Toscane – veelgestelde vragen

Maar weinig tijd? Een eerste kennismaking met Toscane

Als u voor uw eerste bezoek aan Toscane maar een paar dagen de tijd hebt, ga dan beslist naar de streek Chianti. In dit zachtglooiende heuvellandschap tussen Florence en Siena ervaart u het 'karakteristieke' Toscane – met kleine versterkte dorpjes op markante heuvels, eindeloze wijngaarden, hele rijen wijnranken met een bloeiende stokroos ervoor, schilderachtig gelegen boerderijen. Hier kunt u op een elegant landgoed of in een boerenhuis verblijven en in kleine dorps-trattoria's genieten van de stevige Toscaanse keuken. En bovendien zit u hier dicht bij grote toeristische trekpleisters als Florence, Siena en Arezzo.

Welke culturele bestemmingen zijn vooral interessant?

Allereerst natuurlijk het door de renaissance gekenmerkte Florence, dat zo veel bezienswaardigheden te bieden

heeft dat u hier alleen al enkele weken kunt doorbrengen. Naast de talloze musea, met daaronder de wereldberoemde Uffizi, trekt elk jaar in mei-juni het Festival Maggio Musicale veel publiek met uitvoeringen van opera, klassieke

De belangrijkste bezienswaardigheden en de mooiste landschappen

IN EEN OOGOPSLAG

Florence en omgeving

Hoogtepunt ★

Florence: een must voor iedereen die Italië bezoekt. De culturele en economische hoofdstad van Toscane is niet alleen de bakermat van de renaissance, maar ook een stad waar men van het *dolce vita* kan genieten. Zie blz. 82.

Op ontdekkingsreis

De botteghe dell'Oltrarno: Florence is beroemd om zijn kunstenaars, maar ook om zijn ambachtslieden, die historisch gezien vaak een even grote achting genoten. Een tocht langs de *botteghe*, de werkplaatsen van de ambachtslieden, *oltrarno*, aan de overzijde van de Arno, biedt interessante inzichten en memorabele tafereeltjes tijdens een leuke wandeling door het minder bekende 'volkse' deel van de stad. Zie blz. 96.

Bezienswaardigheden

Galleria d'Arte Moderna: in het Palazzo Pitti is een verzameling Toscaanse impressionisten te zien. 11 Zie blz. 92.

Galleria dell'Accademia: wetenswaardigheden rond de *David* van Michelangelo op een interessante manier gebracht. 19 Zie blz. 95.

Theater: de bekendste theaters van Florence zijn het Teatro del Maggio Musicale Fiorentino, in ultramoderne nieuwbouw, het Teatro Verdi en voor lichtere kost het Teatro della Pergola. Zie blz. 104.

Actief

Door de Via Tornabuoni: windowshopen in deze straat is een uitstekende manier om de nieuwste trends in de haute couture te leren kennen, terwijl u ook iets te zien krijgt van de unieke decoraties van de nobele Florentijnse *palazzi* die langs deze elegante straat staan. Zie blz. 101.

Sfeervol genieten

Piazzale Michelangelo: de mooiste plek om over Florence uit te kijken. Zie blz. 82.

Beroemde Florentijnse cafés: er zijn twee plekken in het centrum die 'het' helemaal zijn, de Piazza della Signoria met Caffè Rivoire en de nabijgelegen Piazza della Repubblica met Caffè Paszkowski. Zie blz. 102.

Uitgaan

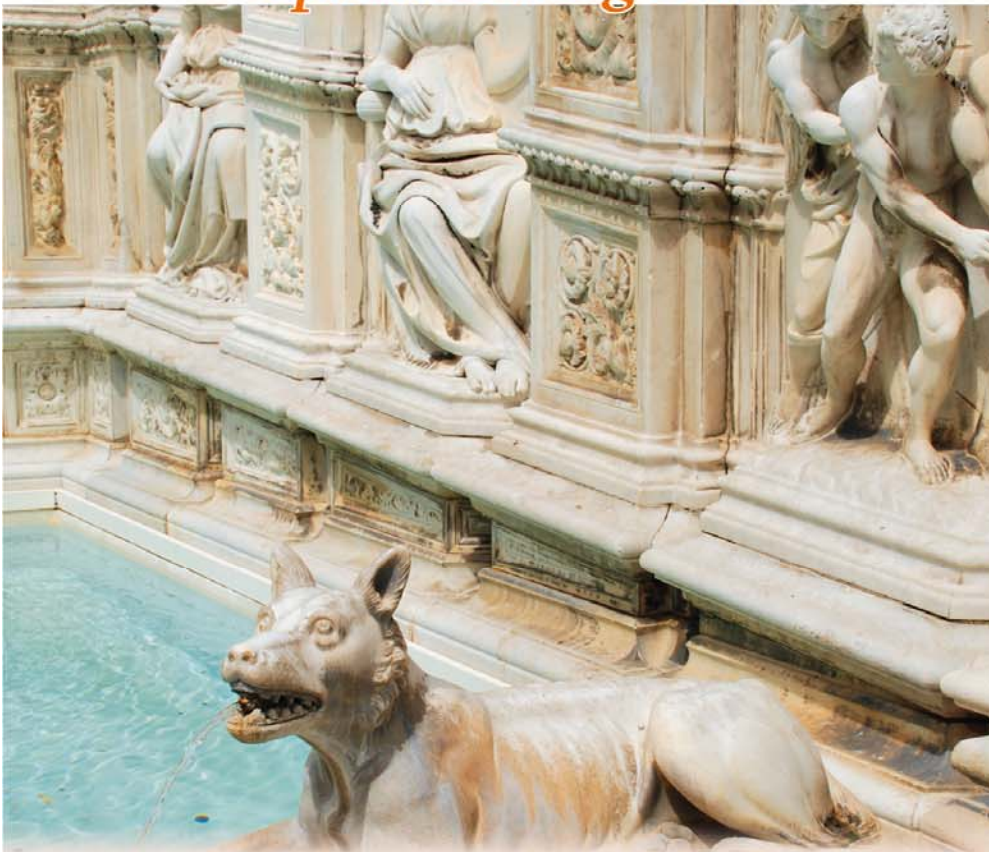
Piazza Santo Spirito: rond dit plein zitten leuke cafés en 's zomers zijn er openluchtconcerten. Zie blz. 92, 102.

Maggio Musicale: festival met een breed aanbod aan muziek, van klassiek tot modern. Zie blz. 104.

Parco delle Cascine: in hartje zomer organiseert de stad in dit uitgestrekte park ten westen van het oude centrum op veel avonden muzikale evenementen. Zie blz. 104.

Op ontdekkingsreis

Langs de bronnen – watervoorziening en kunst tegelijk

Siena is een stad waar het water oorspronkelijk niet rijklijk vloeide. Om tijdens belegeringen niet door watergebrek snel op de knieën te worden gedwongen, hebben de inwoners zelf bronnen aangelegd, die deels een vestingachtig karakter kregen en die nu nog steeds voor door kilometerslange kanalen zijn verbonden.

Kaart: ► H 7/8
Duur: ten minste een halve dag.
Toegang: houd met de planning rekening met de openingstijden van het Museo della Scala 15 (ma., wo., do. 10-17, vr.-zo. 10-19 uur), waar zich de originele beelden van de Fonte Gaia bevinden.
Begin: bij de bron Fontebranda 16.

Informatie: een Siense organisatie houdt zich bezig met de presentatie van de achtergrond en de geschiedenis van de *bottini*. Via deze organisatie kunt u de *bottini* en het Museo dell'Acqua bezoeken (alleen na aanmelding vooraf: zie www.ladianasiena.it). Een lijst van alle bronnen van de stadsdelen van Siena is te vinden op www.iltesorodisiena.net/2011/10/il-contradaiolo-trala-fonte-e-la-vita.html.

Fontebranda in de Contrada dell'Oca

Aan de voet van de rots waar de San Domenico op is gebouwd, staat de opvallende en kasteelachtige Fontebranda in het stadsdeel Contrada dell'Oca. Met dit door vier leeuwenkoppen 'bewaakte' reservoir toonde Siena hoe belangrijk water was voor een stad zonder natuurlijke waterbronnen. De vestingachtige bron is het eindpunt van de in totaal 25 km aan gangen, de *bottini* (afgeleid van *volte a botte*, Italiaans voor de tongewelven waarmee ze zijn overdekt). De *bottini* dalen over elke kilometer een meter en vangen het water op dat door de bodem sijpelt. Het water stroomt vervolgens naar de bron. Met dit indrukwekkende staaltje ingenieurskunst werd heel Siena eeuwenlang van water voorzien. De 1,75 m hoge en 90 cm brede gangen worden af en toe onderbroken door bassins waar de kalk in het water zich afzette zodat het verwijderd kon worden. In de goed onderhouden tunnels, die met een gids soms bezocht kunnen worden, kwamen geen ratten voor. Het water wordt nu alleen nog voor fonteinen gebruikt, want de stad voert zijn drinkwater tegenwoordig door grote leidingen aan.

Doopbekkens voor de contrada

Al in de 14e eeuw werd er streng opgetreden tegen moedwillige en onopzettelijke vervuiling van het water. Er gol-

den ook strenge wetten voor het gebruik van de bron, of dat nu voor privédoel-einden of openbare toepassingen was. Het water wordt tegenwoordig gebruikt om baby's te dopen, niet religieus, maar om ze als inwoner van de *contrada* (stadswijk, zie ook blz. 74) te verwelkomen. De leider van de wijk voert de doop uit. Elke *contrada* heeft zijn eigen, soms heel moderne fontein voor doopplechtigheden.

Fontein van de Contrada della Selva

Als u van de Fontebranda richting stadspoort loopt, kunt u vlak voor de poort naar links gaan en de roltrap omhoog naar de stad nemen. U kunt in plaats daarvan ook tegenover de Fontebranda de historische *costone* inslaan en in tien minuten omhoog lopen naar het gelijknamige theater. Sla boven aangekomen rechtsaf en ga bij de splitsing links omhoog naar de Piazzetta della Selva.

